

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการศึกษานี้ มีดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีเศรษฐกิจแบบตลาด (market economy)

แนวความคิดของเศรษฐศาสตร์สำนักนี้คือ “ลัทธิเสรีนิยมใหม่” (neo-liberalism) ที่เน้นการค้า การลงทุนและการบริการต่างประเทศอย่างเสรี ทฤษฎีนี้ได้รับการสนับสนุนจากธนาคารโลกมาโดยตลอด นักเศรษฐศาสตร์กระแสนี้เชื่อว่าปัญหาที่ใหญ่ที่สุดและเร่งด่วนที่สุดของระบบเศรษฐกิจคือ การขาดสภาพคล่องทางการเงิน กล่าวคือ ถ้ามีเงินจากต่างประเทศมาช่วยเหลือก็จะสามารถแก้ปัญหของประเทศได้ ดังนั้น การสร้างสภาพคล่องโดยการกู้ยืมเงินจากธนาคารโลก จากสถาบันการเงินระหว่างประเทศอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นหากต้องการ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแนวทางของทฤษฎีนี้

เศรษฐศาสตร์กระแสโลกาภิวัตน์ หรือเศรษฐกิจแบบตลาด (market economy) เป็นแนวคิดที่เน้นเรื่อง “เงิน” หรือ “ทุน” มากเสียจนขาดแง่มุมของความเป็น “ชาติ” หรือ “ชาตินิยม” ไปเพื่อให้ได้มาซึ่ง “เงินตรา” เศรษฐศาสตร์กระแสนี้ เห็นว่าอะไรในชาติที่ล่อใจให้นักลงทุนต่างชาติอยากซื้อ ก็สามารถขายได้ทั้งสิ้น เพราะมีแต่เงินจำนวนมากเท่านั้นที่จะผ่อนคลาญวิกฤติทางการเงิน การที่ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสโลกาภิวัตน์ เน้นแต่เรื่อง “เงิน” จนละเลยเรื่อง “คน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของคนธรรมดาสามัญที่เป็น “คนเล็ก ๆ” จำนวนหลายสิบล้านคนของประเทศ ทำให้ทฤษฎีนี้เสื่อมโทรมลง และง่ายที่จะถูกมองว่าเป็นทฤษฎีที่มุ่งตอบคำถามให้แก่ชนชั้นนำทางเศรษฐกิจของประเทศมากกว่าที่จะตอบคำถามให้แก่ธุรกิจระดับกลาง เล็ก และคนธรรมดาทั่ว ๆ ไป

วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทยได้ช่วยเปิดภาพลวงตาให้คนในสังคมเห็นได้ว่า เศรษฐศาสตร์กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไร้แล้วซึ่งสังคมในอุดมคติ ข้างหน้าแนวความคิดนี้ไม่สามารถให้คำมั่นสัญญาใด ๆ ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศว่า หากขายทรัพย์สินของประเทศ รวมทั้งแรงงานราคาถูกจำนวนมากให้กับธุรกิจต่างชาติไปแล้ว ภายในระยะเวลา 5-10 ปีข้างหน้าชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ของประเทศจะดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่

แต่ไม่ว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยจะวิกฤติสักเพียงใดก็ตาม เศรษฐศาสตร์แนวโลกาภิวัตน์ก็จะเป็นเศรษฐศาสตร์กระแสหลักของประเทศต่อไป เนื่องจากภายใต้ระบบเศรษฐกิจปัจจุบันยังไม่

พบว่า มีทางเลือกอื่นที่ดูจะสมเหตุสมผล ให้คำมั่นสัญญาต่ออนาคตตลอดจนสามารถตอบสนองความจำเป็นและแบบแผนการบริโภคได้ดียิ่งกว่านี้ คนจำนวนมากของประเทศจำเป็นต้องเดินตามกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจแบบโลกาภิวัตน์ต่อไป (สังคีต พิริยะรังสรรค์, 2542)

2.1.2 ทฤษฎีเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง (self-sufficient economy)

แนวคิดนี้แตกต่างจากปรัชญาของระบบเศรษฐกิจตลาดหรือเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (market economy) ที่ให้ผู้ผลิตฝากความหวังไว้กับ “กลไกราคา” ว่า “อุปสงค์” และ “อุปทาน” ในตลาดว่าจะทำหน้าที่ของมันอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่มีอคติ เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองถือเอาคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า “คนนั้นแหละเป็นที่พึ่งแห่งตน” เป็นที่ตั้ง

ตามแนวคิดนี้ เห็นว่า คนจำเป็นต้องบริโภค เพราะฉะนั้นพื้นฐานที่สุดของคนก็คือการผลิต (production) การผลิตจึงเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญที่สุดของคน การค้าการแลกเปลี่ยนหรือการตลาด (marketing) มีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่สำคัญเป็นอันดับถัดมา ดังนั้น แนวความคิดนี้ จึงเห็นว่าการอื่นจะต้องให้เกษตรกรผู้ผลิตพึ่งตนเองให้ได้ ชุมชนต้องพึ่งตนเองให้ได้และท้ายที่สุดสังคมและประเทศจึงจะพึ่งตนเองได้ การพึ่งตนเองนั้น ไม่จำเป็นต้องพึ่งตนเองให้ได้ทั้งหมดร้อยเปอร์เซ็นต์ เกษตรกรอาจเริ่มต้นพึ่งตนเองจาก 10 เปอร์เซ็นต์ เป็น 20 เปอร์เซ็นต์ แล้วค่อยๆ ขยับระดับขึ้นไป

แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการค้าหรือการแลกเปลี่ยน (marketing) ในตลาด แต่แนวคิดนี้เห็นว่า หากเกษตรกรเน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพียงเพราะจูงมูงหมายจะทำไปขายเพื่อเอาเงินไปซื้อสินค้ามาบริโภคในไม่ช้าเกษตรกรก็จะเป็นหนี้เป็นสินหมดความเป็นตัวของตัวเอง และแม้แต่จะรักษาสถาบันครอบครัวของตัวเองเอาไว้มิให้แตกสลาย ก็ยากที่จะรักษาเอาไว้ได้ สาเหตุก็เพราะว่าราคาปัจจัยการผลิตพืชผลและสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพของเกษตรกรถูกกำหนดจากกลไกราคาทั้งหมด และค่อนข้างชัดเจนว่าเป็นเพราะโดยทั่วไปราคาของปัจจัยการผลิตจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่าราคาของพืชผลของเกษตรกรที่นำออกสู่ตลาด นอกจากนี้เป็นเพราะว่าเกษตรกรก้าวเข้าสู่ขั้นตอนของการค้า การแลกเปลี่ยนในตลาด โดยที่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองในเรื่องปากท้องได้ ในทางตรงกันข้าม หากเกษตรกรสามารถทำการผลิตอาหารเอาไว้กินในครอบครัวอย่างพอเพียง เกษตรกรจะเป็นฝ่ายกำหนดต่อตลาดว่าจะนำผลผลิตส่วนที่เหลือจากการบริโภคอะไรบ้างและจำนวนเท่าใดออกขายในตลาด ผลผลิตส่วนเกินทั้งหมดที่ออกสู่ตลาดคือ “กำไร” ของเกษตรกร โดยที่ระยะนี้เกษตรกรจะกลายเป็น “ผู้กำหนด” หรือ “ตัวกระทำ” (actor) ต่อตลาด

ปรัชญาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ไม่ได้ปฏิเสธ “ลัทธิปัจเจกชนนิยม” ของเศรษฐกิจตลาด สำนักเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองเน้นการรวมกลุ่มของชาวบ้านในระดับชุมชน หมู่บ้าน และตำบล ในขณะที่เศรษฐศาสตร์กระแสโลกาภิวัตน์ไม่ให้ความสำคัญกับชุมชนหมู่บ้าน แต่ให้ความสำคัญกับ

การรวมตัวของกลุ่มพ่อค้าและสมาคมอุตสาหกรรมในเมืองมากกว่า การรวมกลุ่มของชาวบ้านที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์จากหน่วยงานของรัฐและกลุ่มธุรกิจ ทั้งที่เป็นกลุ่มการผลิตการค้า และการเงิน เช่น สหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ ส่วนใหญ่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศเน้นไปที่ การผลิตเพื่อการส่งออก กิจกรรมทางเศรษฐกิจเล็ก ๆ ของชาวบ้านจึงแทบจะไม่ได้ได้รับความสนใจจากผู้บริหารประเทศที่จะสร้างเงื่อนไขที่เป็นผลดีต่อธุรกิจของชาวบ้าน

แนวคิดเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเองยอมรับสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนชาวบ้านที่ปรารถนาจะก้าวพ้นจากระดับการผลิตเพียงเพื่อพออยู่พอกิน ไปสู่ระดับการแลกเปลี่ยนให้เป็นทั้งเจ้าของทุนและ/หรือผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจเอง แนวคิดนี้เสนอว่าวัตถุดิบ แรงงาน ทักษะ ทุนและยุทธศาสตร์ทางธุรกิจจะต้องอยู่ภายใต้การตัดสินใจด้วยตนเองของสมาชิกชุมชน (self-determination) แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองไม่ได้ปฏิเสธเสรีภาพของเกษตรกรแต่ละคนที่จะเข้าไปซื้อ - ขาย แลกเปลี่ยนสินค้ากับเศรษฐกิจตลาด แต่การรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนของชาวบ้านเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นและจะขาดเสียมิได้ หากชุมชนขาดการรวมตัว เศรษฐกิจตลาดจะทำลายชุมชน แต่ในที่สุดเศรษฐกิจตลาดจะปั่นป่วนเพราะกำลังซื้อของคนในประเทศไม่เพียงพอ ในทางตรงกันข้ามหากชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนจะสนับสนุนค่าจุนระบบเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งตามไปด้วย เพราะชุมชน มีกำลังซื้ออย่างเพียงพอ

ระบบเศรษฐกิจตลาดเน้นการแข่งขัน ความมีประสิทธิภาพสูงสุดของการผลิต เพื่อให้ผู้ประกอบการที่แข็งแกร่งที่สุดเท่านั้นสามารถอยู่ในตลาดและรับ “กำไร” เป็นสิ่งตอบแทนไป ส่วนผู้บริโภค “ความพอใจสูงสุด” ในการบริโภคเป็นความสำคัญสูงสุด นั่นก็คือแนวคิดของเศรษฐกิจตลาดอยู่ที่ “วัตถุ” ซึ่งเป็นทั้ง “กำไร” ของผู้ประกอบการและ “ความพอใจในการบริโภค” ของผู้บริโภค คำนึงถึงความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศชาติภายใต้ระบบนี้คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ที่วัดออกมาในรูปมูลค่าของ “เงิน” ทั้งสิ้น

ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง (self-reliance economy) ของชุมชนใช้คุณธรรมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยเป็นแกนกลางในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สัจจะ การทำความดี ความมีเมตตา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีความสมานฉันท์ เป็นทั้งการประพฤติปฏิบัติทางด้านสังคม และเป็นมิติการทำธุรกิจของชุมชนในเวลาเดียวกันด้วย การทำธุรกิจของภาคเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองไม่ได้แบ่งแยกความสมเหตุสมผล ในการทำธุรกิจออกจากคุณงามความดีและความสมานฉันท์ของชุมชน ในแง่นี้เราอาจเรียกระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองตามคุณลักษณะที่ว่า “ระบบเศรษฐกิจที่ถูกกำกับด้วยคุณธรรม” (moral economy) ก็ได้ (สังคีต พิริยะรังสรรค์, 2542)

2.1.3 การพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่มีการแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การผลิตเป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ด้วยวิธีง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังให้พอ มีพอกินไม่อดอยาก โดยมีหลักการดังนี้

(1) เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก (ประมาณ 15 ไร่)

(2) หลักสำคัญ คือ เกษตรกรมีความพอเพียง โดยเลี้ยงตัวเองได้ (self) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสมัครใจในท้องถิ่น

(3) มีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่งทำนา 5 ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปีข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้

(4) เพื่อการนี้ จะต้องใช้หลักว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อไร่ ดังนั้นพื้นที่ 5 ไร่ จะต้องมี 5,000 ลูกบาศก์เมตร แต่ละแปลง (15 ไร่) ทำนา 5 ไร่ หรือไม้ผล ฯลฯ 5 ไร่

(5) มีแหล่งน้ำเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 2 เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงใน

(1) การผลิต

(2) การตลาด

(3) การเป็นอยู่

(4) สวัสดิการ

(5) การศึกษา

(6) สังคมและศาสนา

เพื่อให้พอมิ พอกิน มีใช้ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน ไม่รวยคนเดียว

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน ตั้งและบริการโรงสี ตั้งและบริการร้านค้าสหกรณ์ ช่วยกันลงทุนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทซึ่งไม่ใช่ทำอาชีพเกษตรกรอย่างเดียว

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัญชลี เจริญ (2534) ทำการศึกษา บทบาทของสหกรณ์การเกษตรในการสนองตอบความต้องการของเกษตรกร กรณีศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรแจ้ห่ม - เมืองปาน จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า สหกรณ์สามารถตอบสนองความต้องการของคนได้ดี เพราะ

เขาสามารถได้รับประโยชน์ในด้านการกู้เงินจากสหกรณ์ ได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้เงินจากเอกชนที่เคยกู้ ในปัญหาการดำเนินงานพบว่า ปัญหาสำคัญ คือ การที่สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสหกรณ์อย่างแท้จริง สมาชิกส่วนใหญ่ มีรายได้อยู่ในระดับต่ำ ไม่สามารถมีเงินเหลือฝากได้ ปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย คือ การขาดเงินทุนหมุนเวียน ทำให้กิจกรรมของสหกรณ์อยู่ในวงจำกัด ไม่สามารถประกอบธุรกิจได้ครบทุกประเภท ในปริมาณที่เพียงพอที่จะอำนวยประโยชน์แก่สมาชิกอย่างแท้จริง สหกรณ์ประสบปัญหาขาดทุนเนื่องจากสมาชิกไม่สามารถจ่ายคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดเวลา สมาชิกยากจน ขาดความกระตือรือร้น และไม่รู้สึกรับเป็นเจ้าของสหกรณ์

พรพนทิพย์ เพชรมาก และคณะ (2536) ทำการศึกษาเรื่อง กลุ่มออมทรัพย์และกระบวนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยคนจนในเมือง ประสพการณ์การทำงานจากองค์การนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนาจากการศึกษาพบว่า การทำงานส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาขององค์กรกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกันคือ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเงิน ให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการออมทรัพย์และมีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งเป็นกลุ่มเพื่อเป็นพลังต่อรองกับภายนอก กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการออมทรัพย์และให้กู้ นอกจากนี้ได้มีการออมเพื่อที่อยู่อาศัย ร้านค้า กลุ่มฌาปนกิจ ขยายข่าวสาร กลุ่มน้ำประปา ฯลฯ

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการตั้งกลุ่มส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือมีแหล่งเงินกู้เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า มีเงินออม รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เกิดกิจกรรมพัฒนาชุมชนด้านอื่นต่อเนื่อง มีการประสานและช่วยเหลือกันระหว่างชุมชน สามารถใช้กลุ่มเป็นพลังต่อรองกับภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการออมทรัพย์เพื่อเตรียมการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย

แต่กลุ่มออมทรัพย์ยังคงมีปัญหาในเรื่องการจัดการ การมีส่วนร่วมของสมาชิก กรรมการที่มีบทบาททำงานจริงมีน้อย ตลอดจนจุดมุ่งหมายและเงื่อนไขต่าง ๆ ขององค์การบางอย่าง เนื่องจากแนวทางเดิมขององค์การฯ เน้นการช่วยเหลือครอบครัวมากกว่าการพัฒนาระบบกลุ่ม และมีปัญหาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ตลอดจนเงื่อนไขต่าง ๆ ขององค์การฯ

กิ่งแก้ว อินหว่าง และคณะ (2536) ทำการศึกษาเรื่อง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กับคุณภาพชีวิตของราษฎรในชนบท ศึกษาโครงการส่งเสริมการออมทรัพย์เพื่อการผลิตในโครงการก่อสร้างถนนโดยใช้แรงงานเป็นหลัก จากการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ที่กำหนดเป็นเป้าหมาย การเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างการสร้างถนน และการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเกิดขึ้นตามเป้าหมาย การบริหารงานของกลุ่มเป็นไปตามรูปแบบแนวทางที่กำหนด มีการขยายผลกิจกรรมของกลุ่ม ด้านการกู้ยืมเงิน การจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด กิจกรรมอื่นๆ อย่างไรก็ตามการดำเนินงาน

ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังมีจุดอ่อน คือ การบริหารงานของคณะกรรมการบริหารไม่กระจายความรับผิดชอบไปตามโครงการที่วางไว้ การสนองประโยชน์ต่อสมาชิกถ้าซ้ำไม่มีแผนงานรองรับในการขยายกิจกรรมเพื่อลดจุดอ่อนดังกล่าวในระยะต่อไปมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาและส่งเสริมในจุดต่อไปนี้

- (1) พัฒนาการประจำตำบล จะต้องเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการตั้งกลุ่ม การพัฒนาประสิทธิภาพกลุ่มเป็นอย่างดีและมีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะสนับสนุนกิจกรรมในหมู่บ้าน ตำบลที่ตนเองรับผิดชอบ
- (2) พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการจังหวัด ต้องจัดเจ้าหน้าที่ ไปติดตามการดำเนินงานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งให้ได้
- (3) ส่วนกลาง ระดับ สพช.เขต ควรติดตามการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ตั้งขึ้นแล้ว 3 เดือนต่อครั้ง และในระดับ กรมฯ 6 เดือนต่อครั้ง เป็นอย่างน้อย
- (4) ในจุดที่สมาชิกต้องการผลตอบแทนหรือมองเห็นประโยชน์จากการรวมกลุ่ม ให้ทันกับความต้องการ ความจำเป็นที่รวดเร็วขึ้นนั้น ควรนำรูปแบบการประสานกิจกรรมเพื่อระดมเงินสัจจะสะสมพิเศษมาปรับใช้

และกิจกรรมขยายผลของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ตรงกับความต้องการของสมาชิกส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การจัดจำหน่ายปุ๋ยเคมี การจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง หรือปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่ตรงกับความต้องการของสมาชิก ควรเริ่มจากสินค้าเพียงน้อยรายการและใช้กรรมวิธีไม่ยุ่งยาก ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่จะกระตุ้นให้ผู้บริหารกลุ่มมองเห็นช่องทาง แต่ทั้งนี้การตัดสินใจดำเนินการต้องเป็นของกลุ่ม

มบุญ สอนเกิด (2540) ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและความต้องการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มดีเด่น ระดับเขตปี 2539 กับกลุ่มทั่วไป จากการศึกษาพบว่า

- (1) กิจกรรมของกลุ่มส่วนใหญ่มีเพียงการฝากเงิน กู้เงินและกิจกรรมเครือข่ายเพียงประเภทเดียว
- (2) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่น มีสภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี และดีในทุกด้าน ในขณะที่กลุ่มทั่วไป มีสภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและปานกลางในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านทะเบียนเอกสาร ด้านกิจกรรมเครือข่าย
- (3) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่น และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั่วไปมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและเงินทุน

2.3 ระเบียบวิธีการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

2.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (cross sectional data) โดยการสัมภาษณ์ คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนระดับอำเภอ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การออม การระดมทุน การจัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค และความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในการที่จะให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจสนองตอบแก่สมาชิกของกลุ่ม ฯ ตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

2.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง ที่ทำการปกครองจังหวัดลำปาง และค้นคว้าจากเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้อง

2.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสอบถาม และข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้ามารวบรวม พิจารณาตรวจสอบ แง่เน้น และนำข้อมูลแต่ละด้านมาทำการประมวล วิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ร้อยละและสถิติอื่นที่เหมาะสม การตรวจสอบและวัดได้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.3.4 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

- (1) ใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จังหวัดลำปาง กลุ่มละ 1 แบบสอบถาม จำนวนรวม 120 ราย
- (2) ใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนระดับอำเภอ ได้แก่ พัฒนาการอำเภอและพัฒนากร ในจังหวัดลำปาง อำเภอละ 2 ราย คิดเป็นจำนวนรวม 26 ราย

2.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ ใช้เวลาประมาณ 8 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - กันยายน 2542 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ขั้นเตรียมการได้แก่ การค้นคว้ารวบรวมงานเอกสารการเขียนและการเสนอโครงร่าง ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน
2. ขั้นตอนการดำเนินงาน เก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์และประมวลผล ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน
3. ขั้นตอนการเสนอรายงาน การแก้ไข และการจัดพิมพ์รูปเล่ม ใช้เวลาประมาณ 2 เดือน